

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 8 * Maribor, sredo, dne 26. januarja 1938 * Leto XIII

Oboroženi mir vodi v katastrofo

Nezaupanje med državami se veča.

Še nedavno je veljalo načelo, da je jamstvo miru v tem, če se države razorožijo. To je logična misel. Bolj in bolj pa so se kršile mednarodne pogodbe, vojne so se vršile in se še vrše proti mednarodnemu pravcu, ne da bi države Društva narodov, ki so pakt podpisale, kaj posebnega ali odločnega napravile proti kršitvam veljavnih pogodb, čeprav bi to lahko storile. Velesile so imele drugačno politiko, politiko, ki izhaja iz drugih vsaki lastnih interesov, ne pa onih splošnega interesa. Čuvala so velesile le same sebe in napravljale rajši kupčije z onimi, ki so kalili mir ali kršili mednarodne pogodbe in mednarodno pravo.

To ravnanje velesil je onemogočilo pozitivno delovanje Društva narodov, vtilo nezaupanje malim državam do svetosti pakta Društva narodov in obenem dajalo in še daje potuho vojnim hujšakem in vojnim industrijem, ki imajo eni najboljšo politično konjunkturo, eni pa neverjetne dobičke.

To so vzroki današnje psihoze nezaupanja in logična posledica je agitacija kapitalizma za strašno oboroževanje, ki mora požreti še tista narodna, kulturna in druga dobra, ki jih danes narodi imajo.

Po vseh državah znaša proračunski redni vojni kredit od ene četrte do ene tretje proračuna in tudi več. Poleg rednih kreditov pa votirajo države milijone in celo milijarde še izrednih kreditov v vojne namene. Anglija bo imela najbolje opremljeno vojsko. Prav sedaj gradi sto vojnih ladij.

Vsak vojak bo imel strojico, majhne tanke grade, topove, ki bodo streljali 32 kilometrov daleč. — Tako se je bahal angleški vojni minister Hore Belisha. Z enako vnetostjo oborožujejo Zedinjene države. — Milijarde dovoljujejo v vojne namene Amerikanci, češ, da hočejo ščititi mir kakor Anglija in vse države. Ali morda ni to početje virtuoza umetnost varanja javnosti, dejansko pa le priprava na vojno, ki jo hoče izvesti kapitalizem, kadar bo menil, da doinese krvava igra najmočnejšim dovolj dobička? Za šalo se ne oborožujejo države.

V isti sapi, ko navedene in druge države kujejo v zvezde »oboroževani mir«, je pa zaskrbelo tudi Italijo. — Italija ve, da se Anglija oborožuje v varstvo svojih morij in tudi Sredozemskega morja. Zato je izdala nov gradbeni program vojnih ladij. Po tem programu bo Italija imela 1941 227 raznih vojnih ladij neglede na drugo oborožitev, ki je ogromna.

Strašno oboroževanje pomeni, da vse mirovne, gospodarske in pomirjevalne akcije zaupanja med državami doslej niso poglobile ali utrdile, marveč so le povečale med državami disonanco in ljubosumnje. — Pospeševanje in povečevanje furije in tekme v oboroževanju v letu 1938. nam to potrjuje.

Kakor še nikoli, je danes resno vprašanje: ali hoče kapitalizem res uničiti vsa dobra z mrtvimi investicijami v oboroževanju ali pa hoče te svoje investicije obrestovati z novim, negotovim in strašnim prelivanjem

Francoska vlada za program ljudske fronte

Izjavo nove francoske vlade je odobril parlament s 501 proti 1 glasu

Predsednik vlade Chautemps je izjavil med drugim:

Krize vlade ni povzročilo doktrinaro nesoglasje med člani vlade, marveč »težkoče, spraviti v sklad opravilne želje ljudskih množic z zahtevami narodnih interesov«, zlasti glede finančnih razmer. — Ljudska fronta je pomenila voljo za obrambo republike in socialne pravičnosti. — Oboje velja tudi za vlado.

Glede veleizdajniške zadeve bo vlada razkrinkala vse krivce domače in tujezemske ter jih izročila v kaznovanje.

Delavstvu naj bo zagotovljeno, da se vlada njega socialnih pridobitev ne bo dotaknila. Nasprotno se bo potrudila v tem vprašanju zagotoviti demokratični napredek

z zakonito ureditvijo odnosov med delavci in delodajalci

na način, da bo varovala čast in avtoriteto delodajalskih in delavskih or-

ganizacij. V kratkem predloži vlada tudi zakon o socialni preskrbi starih delavcev, ki jih ne zajema uvedeno socialno zavarovanje.

Vlada ima nadalje namen uravnovesiti državni proračun ter ohraniti »valutno svobodo«.

Nova vlada je za Društvo narodov in sodelovanje z Anglijo ter hoče ohraniti vsa dosedanja prijateljstva z zveznimi državami kot doslej. Skušala se bo spraviti tudi z drugimi državami.

Predsednik je še poudaril nujnost oboroževanja za obrambo dežele. Končno pa je še ponovil, da socialne pridobitve delavstva ostanejo nedotaknjene ter da bo vlada odločno postopala proti fašističnim zarotnikom.

V debato so posegli trije govorniki. Zadnji izjavi predsednika vlade je vsa levica burno pozdravila ter je

bila očitno podana pod moralnim pritiskom programa ljudske fronte.

Za zaupnico vladi je glasovalo 501 poslanec, eden je glasoval proti zaupnici. Komunisti so podali izjavo, ki je vladi prijazna, da so z njo oslabili vpliv desničarskih glasov, ki so si hoteli z glasovanjem priboriti videz lojalnosti do nove vlade, ki je sestavljena pravzaprav po načelih Leona Bluma, ko je prevzel mandat za sestavo nove vlade.

Sedanja vlada je republikanska in levičarska. Socialisti niso vstopili v vlado iz razlogov, o katerih smo zadnjič poročali. Kljub temu program ljudske fronte ni postavljen z dnevnega reda in so kombinacije o koncentraciji radikalov in desničarskih strank, ki so zapletene v fašistično revolucionarno akcijo, v republikanski in demokratični Franciji nemogoče.

Vlada, konkordat in pravoslavna cerkev

Vlada ne bo predložila konkordata.

Dne 22. t. m. je preteklo 6 mesecev, odkar je umrl patrijarh Varnava. Na ta dan so se zbrali v Beogradu k posvetovanju pravoslavni škofje in veliko duhovščine. Organ JRZ »Samouprava« je v zvezi s tem posvetovanjem pravoslavne duhovščine objavila članek, v katerem je poudarila, da vlada ne namerava uzakoniti konkordata z rimsko-katoliško cerkvijo, niti v sedanji obliki, kot je bil sprejet v parlamentu, niti v popravljeni obliki, ampak da je vprašanje konkordata sploh odstavila z dnevnega reda.

O sklepih pravoslavne duhovščine so poročali obširneje inozemski listi.

Po smrti Varnave je ostalo mesto patrijarha nezasedeno in opravlja te posle zagrebški metropolit Dositej.

Ljudske krvi? Če ne letos, pa drugo leto, v petih letih?

Ne dvomimo, da bi kapitalistični politiki, če so še količkaj samostojni, ne poznali te logike. O tem ni dvoma. Vsekakor pa premalo mislijo na današnje razmere. V zmoti so, če mislijo, da bodo bele, rujave, črne ali zelene diktature v stanu voditi nove vojne. Dokončna izčrpanost narodov, ki se danes tako naglo vrši, potem takozvana »moderna kultura«, s katero vzgajajo nesvobodne narode prej k posurovelosti po nekih pravilih diktatorske fatamorgane, so pogoji za razrvanost človeškega duha, ki ne more biti več ne stalen, ne vdan, ampak divji, ki porabi prvo priliko, da se otrese duhovnega in telesnega robstva. V tem tiči

strašna bodočnost

ljudi, ki se danes igrajo s človeškim duhom in ponujajo na prodaj člove-

ško kri bolj in bolj očitno.

Nobenega drugega gesla ni proti tej okuženi dobi kakor

boj za svobodo

in demokracijo, boj proti vojni in boj proti javnim in skritim vojnim hujšakem. Ta boj je danes kulturna potreba, potrebna je svoboda duha in volje, potreben mednarodni sporazum v mednarodni demokraciji, ki naj se sklepa brez novih mednarodnih verižnikov in verižnikov v zadnji svetovni vojni.

Socialistično delavstvo to zahteva in z njim tudi vsi narodi.

Proč z vojnimi hujšakci in proč tudi s tistimi, ki delajo reklamo zanje, da ne pokoljejo nas in nam ne uničijo civilizacije, za kar se tako temeljito pripravljajo.

Centralni fondi

Za ceste, za elektrifikacijo in za bolnice.

V Beogradu pripravljajo uredbe o ustanovitvi centralnih fondov za ceste, za elektrifikacijo in za gradnjo bolnic.

Koliko bi Slovenija prispevala v te fonde in koliko bi prejela, si lahko mislimo.

Mezde so poskočile bolj kot draginja

trdi minister socialne politike.

V svojem poročilu pred finančnim odborom je trdil minister socialne politike, da so mezde poskočile bolj, kot draginja.

Od l. 1930. do l. 1936. je padla delavska mezda za povprečno 19.4 odstotkov.

Nesreča pri nas je v tem, da se

statistika ne vodi po nekem enotnem principu.

Glede razmerja med mezdami in draginjo se lahko človek pravilno informira, ako vpraša hranitelje delavskih družin, ki najbolje vedo, za koliko so poskočile mezde in za koliko cene.

Stalni odbor opozicijskega bloka

izvenparlamentarnih skupin

je imel v soboto sejo pri Miši Trifunoviću v Beogradu. Navzoči so bili Davidović, Miša Trifunović, Joca Jovanović, dr. Šutej, Večeslav Vilder, B. Vlajić, Milan Grol, Krsta Miletić, Miloš Bobić in dr. Milan Gavrilović. Sklenili so ustanoviti poslovni odbor, v katerem sta po dva člana vsake skupine. Odbor tvorijo: Večeslav Vilder in dr. Milan Kostić (SD), Grol in Vlajić (D), inž. Košutić in dr. Šutej (SSH), dr. Milan Gavrilović in dr. Miloš Tupanjin ali dr. B. Čubrilović (zemljoradniki). Skupina Ace Stanojevića pošlje v odbor najbrže Laza Markovića, Krsto Miletića ali Miloša Bobića.

Strankini zbor nemške socialno-demokratske stranke na Čehoslovaškem bo v Reichenburgu dne 1. marca in naslednje dni.

Hudi boji pri Teruelu doslej brez vidnega uspeha za naciste

Nacisti si na vso moč prizadevajo, da bi osvojili izgubljeno ozemlje na področju teruelske fronte.

Na bojišče so vrgli nove silne rezerve. Prepričani so bili, da bodo s temi silami odločili boje v svoj prid in so po svoji stari navadi to tudi že razglasili v radiu, kjer vodi glavno besedo »osvajalec Madrida« radio-general Quipeo de Llano.

Zopet so se izkazala nacistična poročila kot neverodostojna. Boji za osvojitve postojank, ki tvorijo dohod do Teruela pri Concudu se nahajajo še vedno v rokah republikanskih čet, dasi so nacisti baš na tem mestu postavili vse svoje sile, pehoto, artiljerijo in letalstvo.

Radi neuspehov pred Teruelom skušajo zadostiti nacisti svoji uničevalni strasti z napadi na odprta mesta.

Bombe na Barcelono

Preteklo sredo so metali nacistični bombniki bombe na Barcelono. Pri tej priliki je bilo ubitih 142 ljudi.

Pri napadu nacističnih letal na Valencijo pretekli četrtek je bilo le nekaj ljudi ranjenih. Pač pa je bilo pri ponovnem napadu v soboto ubitih 20 oseb.

V luki Taragonas so padle bombe blizu angleškega parnika »Thopens«. Dva mornarja sta bila ubita, sedem ranjenih.

V kraju Guixolos so nacistične bombe ubile 20 ljudi in 50 ranile.

V Reusu pa je bilo ubitih 40 ljudi.

Republikanske bombe na nacistično glavno mesto

Neradi so se odločili republikanci, da v odgovor na nezaslišane napade nacističnih letal na odprta mesta odgovore s protinapadom na Salamanco, sedež nacistične vlade.

Vladina letala, 20 po številu so odvrгла na mesto 8500 kg bomb, pri čemer so merila predvsem na vojaške objekte. Po poročilih iz Salamanco so bombe zahtevale več desetih žrtev. Letala so neovirano izvršila svoj polet.

Napadi na parnike

Nacistične vojne ladje so zaplenile ameriški parnik »Neutucket Chief«, ki je vozil petrolej. Ameriška vlada bo najbrž nastopila proti ropanju ameriških parnikov.

Proti angleški ladji »Clonclare« je izstrelila neznana podmornica torpedo, ki pa ni zadel.

Angleški listi pišejo, da vpije prelita kri angleških mornarjev do neba in zahtevajo, da se Franca končno opomni, da je dolžan spoštovati življenje angleških državljanov. (To bi bila angleška vlada lahko storila že davno in na bolj učinkovit način, kot pa danes.)

Nacisti pobili 3000 ljudi v Teruelu

V Teruelu so do zavzetja mesta po republikancih pobili nacisti 3000 ljudi, ki so jih kot sovražnike režima privredli v ta kraj iz vsega teruelskega področja in potem v skupinah vodili na morišče.

Društvo narodov — ima premalo moči

Stotič redna seja mednarodne organizacije.

Na seji Društva narodov, ki je sklicana dne 26. januarja v Ženevo, bodo razpravljali predvsem o pritožbah Kitajske proti Japonski in najbrže tudi načelno o reformi Društva narodov. To sta dve glavni vprašanji, ki sta določeni za razprave.

Glede japonsko-kitajskega spora je že bila sprejeta posebna resolucija študijskega odbora in tri poročila. Društvo narodov je sicer obsodilo napad toda ni zavzelo stališča, kako naj se krivica popravi. Zato se bo o tem vprašanju zopet - razpravljalo, zlasti ker je Kitajska poslala nove pritožbe.

Špansko vprašanje ni na dnevnem redu. Verjetno pa je, da španska republikanska vlada še predloži svoje zahteve in predloge.

Križ je z razorožitvenim vprašanjem. Dotični odbor sploh nima sej, ker velesile čakajo, da se tudi Nemčija in Italija izrečeta za sodelovanje glede razorožitve, kar se pa še ne zgodi tako kmalu. Razorožitveni odbor nima sedaj druge naloge, kakor da zbira podatke o oboroževanju posameznih držav, te podatke objavlja in s tem moralno sili tudi druge države, da se še bolj oborožujejo. To je imeniten stroj orožne industrije.

Pereče je vprašanje reforme Društva narodov. Žal, da obstoja mnenje, da je Društvo narodov, če že ne nepotrebno, vendar preneroden aparat, ker ni v njem demokracije. Nasprotniki Društva narodov, deloma tudi velesile same, se ogrevajo za vojne zveze in direktorij velesil. Zato je malo verjetno, da bi se reforma izvršila kmalu in ugodno, čeprav večina narodov to želi.

Na dnevnem redu je še vprašanje emigrantov, gospodarska vprašanja glede surovin in tehnična vprašanja.

Mezdno gibanje angleških rudarjev. Organizacija angleških rudarjev je sklenila, da zaenkrat ne zahteva zvišanje plač, pač pa skrajšanje delovnega časa.

Prešernova rojstna hiša na Vrbi naj postane muzej. Sprožila se je akcija, naj se Prešernova rojstna hiša odkupi in preuredi v muzej in sicer kolikor mogoče v obliki, ki jo je imela v Prešernovih mladih letih. Odbor želi, da bi pomagala vstvariti to zamisel z majhnimi prispevki v prvi vrsti šolska mladina, ki naj bi se čutila kot lastnico hiše, v kateri se je rodil in svoja otroška leta preživel mladi Prešeren.

Ni časa za eksperimente

Minister s. ing. Nečas o notranji in zunanji politiki.

V nedeljo je govoril v Taboru čehoslovaški minister za socialno skrb s. ing. Nečas. Govoril je o politiki čehoslovaške republike, vendar so njegova načela precej važna za nas. Rekel je:

Utrdili in zaščitili bomo republiko predvsem z dobro zunanjo politiko v duhu Masaryka in Beneša. Ostati moramo svojim dosedanjim zaveznikom zvesti in se zavedati, da politika, ki je na vse strani lepa in hoče biti zvesta vsem, končno ni nobenemu zvesta. Prav preveč bi bilo riskantno za našo republiko, če bi rahljali svoja tradicionalna prijateljstva, iskali nove nezanesljive zveze in dosedanje dobre zveze, kakor dokazano, izgubili. Tudi v notranji politiki mora sedaj vladati treznost prav tako kakor trdnost. Ne bi bilo primerno in prav, razširiti sedanjo vladno z onimi strankami, ki doslej niso pokazale nič pozitivnega za državo in demokracijo. Mi smo za sporazum in za mir z vsemi, ki se ne vrtikajo v naše notranje razmere in ki so v svoji notranjosti odkritosrčno za državo in ustavo. Varovati moramo republiko tudi z zdravo notranjo politiko, ki bo zadovoljila prebivalstvo države gospodarsko in socialnopolitično.

Doma in po svetu

»Slovenec« postaja hud. V novejšem času »Slovenec« večkrat pove kaj o državni upravi. Zadnjič mu niso bili všeč načrti centralnih fondov za ceste in elektrifikacijo ter monopol tiskovin in šolskih knjig, v nedeljo se je pa sicer tudi opravičeno razkoračil na proračun in njega porabo ter upravni postopek pri raznih poslih. Če so te lamentacije iskrene, tedaj pomeni to, da klerikalni glas ne zaleže nikjer dosti in da bi najraje resignirali na soodgovornost napram javnosti. V članku opozarja, češ, da je Slovenija za državo najbolj donosna njiva. Ne posveča se pa paznje železnici, pošti, zvezi z morjem itd. Da vsa uprava dobro vrši svoje dolžnosti v Sloveniji, je zahvaliti čutu odgovornosti. Zahteve niso sitnost, kakor pravijo nekateri mero-dajni krogi.

Dr. Stojadinović se je vrnil v Beograd iz Nemčije. V Nemčiji so dr. Stojadinovića prav prijazno sprejeli in mu pokazali tudi Kruppove tovarne orožja. Listi pravijo, da se take stvari razkazujejo le suverenom. — Nemško časopisje je ves čas poveljevalo našo državo ter naglašalo, kako je potrebno gospodarsko sodelovanje obeh držav, ker ima Balkan ogromne zaloge surovin.

Proračun trgovinskega ministra so obravnavali te dni v finančnem odboru skupščine. Minister dr. Vrbanić je opisal vse lepe gospodarske strani državnega gospodarstva v zadnjih dveh letih.

Železniški ravnatelj dr. Fatur je vpokojen. Na njegovo mesto je imenovan referent železniškega ministristva dr. Franc Bončina.

Med volitvijo okradeni frančiškani. Po samostanih so skriti veliki zakladi. To sta vedela tudi dva hlapca v frančiškanskem samostanu v Makarski, ki sta očetom frančiškanom, ko so bili zbrani pri molitvi, izmaknili iz blagajne Din 50.000.

Anglija in Italija vodita vojno v zraku, zaenkrat le z radijskimi valovi. Angliji je začela predsedati hujskaška propaganda postaje v Bariju, ki obdeluje zlasti Arabce in muslimane sploh. Zgradili so lastno postajo, ki sedaj pripoveduje Arabcem, kakšni zaščitniki muslimanov so Italijani.

Italija išče posojilo v Londonu. Italija išče v Londonu posojilo. V Londonu pa so rekli, da posojilo dajo, če se prej uredi sredozemsko vprašanje. Vlada sicer to zanika, vendar pa pošlje emisarja Vansittarta v Rim.

A. M. de Jong:

89

IZDAJA

Otroška leta Mereyntyje Geysena

Celo stari župnik ni mogel odoleti vabljenosti ledene gladine in je poiskal svoje drsalke. Oprezno je stopil na led in poskusil, dali še zna; z veseljem je ugotovil, da mu je med drsanjem izginila okornost iz njegovih nog.

Ljudje so se mu nasmihali, mu prijazno prikimali in ga z dobrodušnimi, spoštljivimi besedami vzpodbujali. Kmalu se je župnik upal ven iz pristana na zamrzlo reko, kjer ga je bilo posihmal videti vsak dan, s črno palico, z ročajem, z izrezljano glavo norca iz slonove kosti pod pazduho, za njim pa cela procesija razigrane mladeži, ki se ga je držala za škrice njegovega že obnošenega talarja. Odrasli so se smejali in so včasih tudi s silo posegli vmes, da so ga oprostili sitnih spremljevalcev, da se je mogel vsaj nekaj časa neovirano drsati.

Ako se Mereyntyje ni drsal z Vrčem, je spremljal župnika. Neke sobote je doživel veliko veselje. Ko je privozil z divjim lovcom mimo župnika, ga je zgrabil za šal, ki je v vetru opletal za njim in silnejše se poganjajoč, je upal, da bo lahko tekmoval z njima. Iz nagajivosti je Goort pospešil vožnjo. Župnik, ki tudi ni hotel popustiti, je vzdržal tempo. Nek prekanjenec, ki se je bil obesil župniku za škrice in si na ta način pomagal, se je nenadoma prekopicnil in zakrilil z rokami in nogami po zraku; naša trojica, ki se je na ta način

otresla bremena malega frkolinčka, je švignila kot pšica naprej; vedno hitreje je postajala vožnja. — Mereyntyje si kmalu ni več upal poganjati se, ampak se je pustil lepo vleči. Pred in za njim je praskalo železo Vrčevih in župnikovih drsalk po ledu, ki sta vozila v silnem zaletu. Spotoma so jim udarjali na ušesa klici in razigran smeh veselih gledalcev. Ko so nazadnje v velikem loku zaokrenili in se zaviraje ustavili, je bila daleč na obzorju vidna komaj še konica vaškega zvonika, tako, da so se bili že močno približali mestu.

Župnik je sopihal kot kovaški meh in si s svojim velikim, rdečim robcem otiral pot s čela. Čepico je imel pomaknjeno po strani in videti je bil izredno dobre volje. Vrč ga je motril, smejoč se veselo in zadovoljno; Mereyntyje pa si je skušal ogreti roke, opletajoč z njimi okoli života, kakor je bil to videl pri nakladalcih repe na pomolu v pristanu in kar se mu je zdelo posebno moška gesta.

»Kaj takega si pač nisi mislil, he, ti orjak,« se je smejal župnik, »da bi taka stara pokveka zmogla kaj takega, kaj? Ja, dečko, za mojih dni sem bil najboljši drsalec daleč na okrog.«

»No, dobro ste se izkazali,« ga je hvalil Vrč. »Ne bi bil pričakoval!«

»Nisem vas mogel dohajati,« je priznal Mereyntyje odkrito, »zato sem se pa pustil lepo vleči.«

»Ako bi ne bilo tebe, bi bila že kdo ve kje daleč naprej od mesta,« je dražil župnik.

»Oh, kaj šel!« se je šalil Vrč. Mereyntyje je vendar lahek kot peresce. Takega palčka pa človek res komaj čuti.«

»Aj, vidi!« se je smejal Mereyntyje, daleč od tega, da bi se razhudil.

Župnik je pogledal okoli sebe. »Saj smo že res skoro v mestu!«

Pomisli! je nekoliko, potem pa je dejal:

»Vesta kaj? Vozimo dalje, v mestu pa si odvežemo drsalke in gremo k staremu Franku na krožnik grahove juhe in na pivo? V redu?«

Vrč se je trenutek obotavljal. Da bi se takole pokazal z župnikom v javnost? ... Toda Mereyntyje je žgolet kot škranjec, tako, da Vrč ni upal povedati svojih pomislekov, ampak je pristal.

»Sporazumni!« je odločil župnik. »Goort zopet naprej, še malo bolj pognati ... ti, prekanjenec, pa da si mi ne boš pustil zopet vleči!«

Kmalu so bili na pomolu, kjer so odvezali drsalke in skupno je krenila trojica v gostilno »Pri staremu Franku«. V krčmi, pred točilnico, je sedela vesela družba, in si privoščila grahovo juho, omlete, vroči punč, pivo, vroče janeževo mleko in slastne debele štruklje. Dobro razpoložena, uživajoč lepe ure navdušujočega zimskega veselja, je družba, šaleč se, pozdravila starega župnika in njegova spremljevalca: župnik je pomahal s palico v odzdrav in rekel par besed ter si pričel zopet otirati pot s čela, s katerega se je kar kadilo. V kotu ob oknu so našli še prazno mizo in posedli. Gostilničar se je podvizal, da je z mastno cunjno pobrisal po mizi, kjer je bilo razlito pivo in raztrosene drobtine, poslednji ostanki použitih štrukljev, nad vse zadovoljni so se globoko oddahnili:

»Vsakemu eno juho?« je vprašal župnik, in ko sta mu oba prikimala, je zapovedal, muzajoč se: »Tri krožnike grahove juhe; le podvizaj se, hlačan!«

Mereyntyje se je smejal župnikovim besedam, da so ga skoro lomili krči. (Dalle prthodnik.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Stanovanjska kriza

Pri sedanjih zadovoljivi zaposlitvi rudarjev je kot črna točka na svetlem obzorju stanovanjska kriza, ki traja že leta in leta in gorje onemu, ki ga tlačijo. Predvsem so to naši upokojeni rudarji, kateri po 35 letnem ali še daljšem garanju pri rudniku dobijo za odpustnico sodniško odpuved stanovanja. Objokani se ti siromaki obračajo na delavske ustanove in prosijo pomoči. Tako prizadetim izčrpanim delavskim veteranom žal ni bilo nikoli dovolj jasno, da se v sedanjem družabnem redu povsod enako izkorišča delovna sila človeka, ko je pa izčrpan, ni za njega več milosti in ne pravice. Vsled stanovanjske krize trpe tudi številni brezposelni, ki žive v lesenih barakah, kjer piha veter skozi špranje in ugaša luči, pozimi pa še vrhu tega zmružejo z družinami. To so dovolj kričeči primeri, ki narekujejo občini, da vodi krepko stanovanjsko politiko.

Posebno poglavje so rudniška stanovanja, v katerih so natrpani delavci z družinami kakor sardine v kovinasti skatli. V mali sobi leži vse vprek, dostikrat od 5 do 8 ljudi in to celo po dve družini skupaj, recimo stariši z oženjenim sinom ali hčerjo. V malih kuhinjah, kjer se kuha za štiri družine, je pa kakor v mravljišču. Sopara od kuhanja hrane ali pa sopara od kuhanja perila, ki se mora kuhati v istih prostorih kakor hrana za ljudi, polni prostore. Kakšno je zdravstveno stanje stanovalcev nam pove strahotno število tuberkuloznih šolobov, veznih otrok, protituberkulozni dispanzerji in bolnice. Tudi tukaj riba pri glavi smrdi, odpraviti je treba vzroke bolezni in njih legla, pa ne bo treba izdajati za zdravljenje, ki je v mnogih primerih brezuspešno, težke milijone.

V sedanjih dobrih konjunkturah se pa pričakuje od TPD, da bo dogotovila še leta in leta napol zgrajene stanovanjske hiše in se lotila že obiljubljene predelave neodgovarjajočih stanovanj, ki spominjajo na temne čase prejšnjega stoletja, ko je bil poim socialnosti še zlasti slabo razvit.

Hrastnik

»Kakšna je bila Masarykova žena?«

Podružnica »Vzajemnosti« Hrastnik II priredi o tem posebno predavanje za ženske v nedeljo, dne 6. februarja ob 3. uri popoldne v dvorani Delavskega doma, na katerem bo predaval s. dr. Reisman ter ss. Eržen in Jelen. Poleg nazorov Masaryka o ženi, o delovanju njegove žene itd. bomo slišali tudi naše predpise o pravni zaščiti ženske v Jugoslaviji.

Pritožbe naročnikov »Delavske Politike« radi nerednega dostavljanja lista se množe. Poverjeništvu se je za stvar zanimalo in ugotovilo, da je krivda na pošti. Zgodilo se je že, da so dobili nekateri naši naročniki list, ki pride v soboto, šele v ponedeljek, nekateri pa niso dobili po več številk zaporedoma, nato pa celo kopico naenkrat, čisto zmečkanih in pomazanih. Opozarjamo na to tukajšnjo pošto s prošnjo, da poskrbi za odpravo vseh nedostatkov, ki bi šli na račun pošte.

Poverjeništvu. Večkrat smo že poročali, da so člani OUZD nezadovoljni s tukajšnjim g. zdravnikom OUZD. Člani se upravičeno razburjajo. Kajti, če človek kliče zdravnika danes, on pa pride šele čez par dni, ko je že tudi mogoče prepoznati, se ne more nihče čuditi, ako mine člane potrebnost, da g. zdravnik že dejansko napadajo na cesti in v gostilnah, česar pa delavstvo že iz kulturnega vidika ne odobrava. Da se pa taki napadi ne bodo ponavljali, priporočamo g. zdravniku, da začne postopati z bolniki res tako, kakor je treba. Ako je pa prezaposlen, naj pa tudi pove.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Prvič delavski pevski zbor. Naše delavstvo se je najprej organiziralo v strokovni organizaciji ter prav pridno seglo tudi po delavskem časopisu. S širjenjem »Delavske Politike« so šele začeli delavci v naši dolini redno čitati in se izobraževati. Mladina je nato čutila potrebo po delu na kulturnem polju. Ustanovili smo si podružnico »Vzajemnosti«. Predvsem pa bi se radi mladi ljudje naučili tudi lepega petja. Toda zastoni smo blizu in daleč iskali sposobnega in postrvalnega pevovodjo. Končno smo prešli preko te največje težave, ki bi lahko bila v marsikaterem drugem kraju za vzgled: Mariborski učitelj, g. K. Cibic se nam je žrtvoval in prišel predzadnjo soboto sem pod Pohorje orati ledino. Ko so fantje to slišali, se je mahoma dvignilo število pevcev na 20 in že smo imeli dvakrat pevske vaje. Najprej nam je g. Cibic predaval o pomenu in važnosti petja za vsakega človeka, posebno pa za delavca, ki hoče biti dober in pošten član človeške družbe. Govoril je tudi o potrebi discipline in v pevskem zboru, rednega obiskovanja vaj in vzornega obnašanja. Nato smo začeli s petjem. In vsi smo veseli in srečni, da se nam je končno posrečilo dobiti tako postrvalnega učitelja, ki žrtvuje delavski kulturi na ljubo svoj prosti sobotni popoldan in tako beležimo v naši krajevni zgodovini z zadoščenjem ustanovitev prvega delavskega pevskega zbora. Vsi smo trdno sklenili, da se ga bomo tudi zvesto držali ter tako v pravi družnosti gojili lepo delavsko in narodno pesem.

Ljubljana

Ljubljanski brezposelni iščejo dela. Z ozirom na Vašo notico, ki ste jo priobčili dne 12. januarja 1938 v številki 4, na strani 3, v stolpcu 2 v sredi pod naslovom: »Ljubljanski brezposelni iščejo dela«, Vas prosim, da v smislu čl. 26 zakona o tisku priobčite v svojem cenjenem listu sledeči uradni popravek: Ni res, da me v ponedeljek, dne 10. januarja 1938, ko se je zbralo večje število delavcev pred ljubljanskim magistratom in prosilo za sprejem pri meni, ni bilo v uradu, temveč je res, da sem zastopnike delavstva sprejel in zaslišal njihove želje. Zglasilo se je 94 delavcev, ki so hoteli biti vsi sprejeti, kar pa pri tolikem številu ni bilo mogoče. Ko so nato izbrali tričlansko zastopstvo, sem to deputacijo sprejel. Zastopniki so nato zbranim delavcem sporočili odgovor, s katerim so se delavci zadovoljili in mirno odšli, ker so uvideli, da občina v mejah svojih sredstev stori vse, da bi omilila bedo brezposelnih. Tudi ni res, da javna oblastva niso poskrbela za večja javna dela. Mestna občina

Ljubljanska nadaljuje tudi letos z javnimi deli v enakem obsegu kot lansko leto, tako pri kanalizacijskih, regulacijskih in cestnih delih ter pri delih na Gradu. V lanskem letu je bilo zaposlenih pri javnih delih nad 300 družinskih očetov v času najhujše brezposelnosti. Skupni zaslužek delavcev pri mestnih javnih delih je znašal 535.738,06 Din. Tudi letos je zaposlenih že 290 brezposelnih, s sezijskimi delavci skupno pa 682 delavcev. Ljubljanska mestna občina nudi brezposelnim pomoč, kolikor dopušča njena sredstva in to v prvi vrsti družinskim očetom s številnimi družinskimi člani, nato šele samskim osebam, pod pogojem, da so te osebe pristojne v Ljubljano. Izjemoma je bilo letos zaposlenih 10 delavcev, ki niso pristojni v Ljubljano, pač pa bivajo v Ljubljani že več let. Preko svojih sredstev pa tudi mestna občina ne more nuditi pomoči, zlasti pa ne delavcem, ki so pristojni v tuje občine in za katere po zakonu ni dolžna skrbeti. — Z odličnim spoštovanjem predsednik: Dr. Adlešič.

Maribor

Predavanje »Vzajemnosti«. V sredo, dne 26. t. m. bo predaval pesnik s. Mile Klopčič o ruskem pesniku Puškinu! Delavci in delavke, pridite polnoštevilno!

Predavanje o narodu in državi sodnika g. dr. VI. Travnerja minulo sredo v »Vzajemnosti«, je bilo nad vse zanimivo in ravno danes, ko se toliko govori o razizmu, zelo aktualno. Razložil je pojme ljudstva, naroda, nacije, plemena, rase in države, od katerih je samo poim države, in le deloma rase, realen, medtem ko so ostali pojmi samo fiktivni. Poim nacije ali naroda ne more temeljiti na tradiciji, ker se ta vedno izpreminja in izprepleta, ne na pojmu jezika, ki je podvržen vsemogočim variantam in neprestanemu razvoju, ne na pojmu plemenske ali rasne skupnosti; ker čistih ras med belci ni nikjer več in celo med drugopolnimi ljudstvi redkokje. Pripadnost h gotovemu narodu sloni, kakor religije, samo na prepričanju.

Za vzdrževanje meščanskih šol v mestu prispevajo tudi okoliške občine. Na zborovanju okoliških županov je bilo sklenjeno, da bodo občine plačevale samo za tiste otroke, ki so v te občine pristojni, ne pa za tiste, ki sicer stanujejo v okoliških občinah, so pa pristojni v druge občine. Po mnenju okoliških županov naj bi mestna občina terjala prispevke za meščansko šolo od domovinskih občin šolo obiskujočih otrok. — Ne glede na to, da je tak predlog neizvedljiv,

je vzdrževanje šol javna zadeva in je zato treba, dobiti javna sredstva na razpolago, pa naj jih že dajo občine, banovine ali pa država. Ker je šolstvo centralizirano in o vsem odloča država, je res najbolje, da se zahtevajo sredstva iz Beograda.

Sklenjena poravnava. »Ljudska tiskarna d. d.« je prijavila 40 odst. poravnavo, ki so ji upniki na naroku, dne 24. t. m. pritrdili. »Slovenec«, ki že nekaj časa gloda to kost naj bi se raje zanimal za usodo tistih bank, hranilnic in zvez, ki so v rokah njihovih ljudi in naj svojim ljubim kmetom »enkrat razloži, kako stoji recimo stvar s 56 milijoni dinarjev, ki so romali iz klerikalne banke v neko židovsko industrijo (proti kateri tako rad grmi), da bodo vsaj vedeli, kje je »zamrznil« njihov denar.

Mali obmejni promet z Jugoslavijo je Avstrija zopet enkrat ukinila. Radi ukinitve tega prometa so prizadeti naši trgovci na meji, pri katerih so Avstrijci kupovali svoje življenjske potrebščine, ker je pri nas nekatero blago cenejše kot v Avstriji.

9908 volilcev, za 47 več, kot lansko leto, je zabeleženih v popravljenih volilnih imenikih mestne občine.

Pevsko društvo pekovskih pomočnikov priredi v soboto, dne 5. februarja t. l. v Gambrovi dvorani veliko tradicionalno predpustno veselico. Podporni člani in prijatelji društva vladno vabljeni.

Celje

Predavanje o delavski zaščiti priredi v nedeljo, dne 30. t. m. ob 9. uri popoldne v dvorani Delavske zbornice rudarji, ki so nedavno začeli delati v Pečovniku. Vabljeni pa je k predavanju tudi vse ostalo delavstvo iz Celja in okolice, da si zopet enkrat osveži svoje znanje o predpisih delavske zaščite, o pravicah in dolžnostih delavstva v naši zakonodaji. Predavala bo sta ss. dr. Reisman in V. Eržen iz Maribora.

Ne beračite, kadar »boljše hiše« spijo. Celjski dopisnik mariborskega nemškega dnevnika »M. Z.« je poslal prav ganljivo fotografijo svojih gospodarjev, ki stanujejo v »boljših hišah«, kakor jih sam nazivlje, o dozdnevni beraški nadlogi. Ogorčeno opisuje, kako gospodje v »boljših hišah« nimajo miru niti v času »dolce far niente«, to se pravi, kadar po trudoplnem delu po obedu sladko zaspijo in zasmrčijo, pa jih zbudi trdovratno zvonjenje robustnih možakarjev, ki »jezljivemu in zaspanemu« gospodarju kar pod nos pomolijo prosee roke in nabitralno knjižico. Dopisnik piše dobesedno, da pridejo gospodje »verärgert und verschlafen heraus« in dobio »von robusten Männergestalten Sammelbüchlein unter die Nase«. Četudi jim policija pomaga preganiti te motlice opoldanskega spanja, pa se baje zopet vračajo in vznemirjajo sladko spanje »celjskih grofov«. Torej, da ne bo jeze in nadloge v sladkih sanjah opoldanskega spanja, — ne zvonite toliko, vsaj ne trdovratno in tako glasno, da bi se zbudili sam gospodar.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« uprizori v nedeljo, dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne v veliki dvorani »Narodnega do-

ma« Pavla Golja »Kulturno prireditve v Črni mlaki«, katero bo režiral s. Jeram J. Vabimo vse delavstvo, da se te prireditve v čim večjem številu udeleži.

Prostori v Delavski zbornici postajajo pretesni... to se je lahko videlo preteklo nedeljo, ko je bil v dvorani občni zbor SMRJ, ki je bil za današnje razmere povoljno obiskan. Na zboru je poročal o pomenu strokovnih organizacij s. Sovljanski; njegovemu poročilu so navzoči z zanimanjem sledili. Iz vseh ostalih poročil je bilo razvidno, da je podružnični odbor delal vse leto prav marljivo in da sadovi tega dela niso izostali. Odbor je z malo izpremembo ostal isti ter mu bo odslej načeloval s. Jeram Jakob. V prostorih KMO pa so zborovali žilovski delavci, katerim sta poročala s. Tome iz Ljubljane in s. Vodopivec iz Celja o minimalnih mezdah, starostnem zavarovanju, kakor tudi o nočnem delu v pekarnah itd. Podružnica prav lepo napreduje ter je tudi s. Jakob dobila delovalni podružnični odbor, je žal, da se niso vsega pogovorili, ker je bil po nekem čudnem tolmačenju občni zbor predčasno zaključen. Vršiti bi se moral še en sestanek, kateri pa je bil preložen baš radi pomajkanja prostorov. Tudi v knjižnici je zelo živahno in je bilo to nedeljo posebno zadovoljen brezposelni delavec, ki je bil kot stoti obiskovalec malekosto nagrajen. Iz navedenega poročila je razvidno, da delavstvo vkljub vsem zaprekam marljivo deluje in resno razmišlja o razširitvi društvenih prostorov.

Odvetniški izpit je položil te dni pred apelacijskim sodiščem v Ljubljani koncipient g. Jože Humer, ki bo sedaj otvoril svojo odvetniško pisarno. Čestitamo!

Ptuj

Za zdrava stanovanja!

Tukajšnje delavske in obrtniške strokovne organizacije so predložile mestnemu svetu naslednjo vlogo:

P. n.

Mestnemu svetu

v Ptuj

»Podpisana organizacija si dovoljuje opozoriti p. n. naslov na zadnjo uredbo o skrbstvi za brezposelne delavce, ki med drugim določa, da dobe občine od uprave za posredovanje dela posojilo za gradbo delavskih stanovanj.

Ni potreba posebej povdarjati, da v našem mestu občutno primanjkuje malih in cenjenih stanovanj. Velika večina siromašnega in slabše situiranega prebivalstva mesta Ptuj, kakor so: delavci, privatni in javni nameščenci, upokojenci, mali obrtniki itd. je primorana bivati v slabih in predragih — včasih naravnost nehijskih in zdravju škodljivih stanovanjih.

Smatramo, da je p. n. naslov poklican, po zgledu drugih mest podpirati ali naravnost podati inicijativo, ki gre za tem, da se plačila zmognim reflektantom iz sredstev omenjenega posojila postavijo stanovanjske hišice, ki preidejo po 15—20 letnem odplačilu v last najemnika — istočasno, ko je amortizirano posojilo.

S tem bi se rešila stanovanjska kriza ne samo za take, plačila zmognim reflektante, temveč bi se sprostila tudi vsa ostala cenješa stanovanja, bi razpolagalo siromašnejše prebivalstvo z več sredstvi za ostale konzumne potrebščine in bi postalo samo mesto Ptuj končno vabljivejša za vsakogar, ki si mora za svoje bivališče izbirati kraje z možnostjo zaslužka in cenenejšega življenja.

Odveč je povdarjati še ostale gospodarske koristi take akcije, med njimi na prvem mestu omilitve za Ptuj tako pereče brezposelnosti.

Brez inicijative in konsekvantne podpo-

Kranj

»Vestno službovanje«. »Gorenjec« je priobčil članek, v katerem nekdo opisuje postopanje službojočega orožnika, ki je pregledaval pakete potnikov ter se zanimal za njihovo vsebino. »V našem oddelku« pravi člankar, »se je peljal tudi mlad fant, najbrže neki tiskarski vajenec z aktovko. Fant je orožniku na vprašanje odgovoril, da ima v aktovki knjige in korekture, katere nosi od avtorja v tiskarno. Orožnik je postal pozoren, pri fantu je izvršil osebno preiskavo, pregledal vse okoli sedeža ter ga pozval, da mu sledi do zadnjega voza, kjer ga je oddal službojočemu detektivu. Drugi dan zjutraj pa je dopisnik videl fanta na Jesenicah, ko je čakal na vlak. Vprašal je fanta, kaj je imel v aktovki. On pa mu je pokazal diagram »Katoliške akcije« in korekture, ki niso bile nič drugega, kot pravila »Katoliške akcije«. Končno pravi člankar, da se je to zgodilo radi popolnega nepoznanja stvari s strani orožnika in detektiva in da če bi bil službojoči orožnik Slovenec, bi se kaj takega ne zgodilo. Tako pa je moral fant prespati eno noč na Jesenicah, na klopi, namesto, da bi bil zvečer izstopil v Kranju. — K temu dodajamo še to-le: Tudi neki slovenski orožnik, ki je imel službo v vlaku, je hotel na ta način odvesti delavca, ki je imel pri sebi knjige »Cankarjeve družbe« za l. 1938, in bi ga tudi bil, da se ni istočasno vozil z vlakom župan občine, iz katere je dotični delavec, ki je dopovedal orožniku, da so knjige dovoljene. Dotični gospod, ki je zmožen, da zadevo tako lepo opiše, obenem pa gotovo tudi ni navadni delavec, ker se vozi z brzovlakom, bi se lahko na mestu za stvar malo bolj pozanimal ter na ta način fanta rešil. Tako pa izgleda, da je bil fant pomilovanja deležen šele potem, ko se je gospod prepričal, da so diagram in korekture »katoliške vsebine«. Ravno tako so slovenski orožniki pri osebnih preiskavah pobirali knjige »C. D.«, revijo »Svoboda«, kakor tudi razne dovoljene časopise in knjige, med časopisi samega »Slovenca«, v kateremu je bil znani pamflet o tekstilni stavki. »Gorenjec« je v teh dveh člankih samo deloma podčrtal ogledalo razmer. Take stvari je lahko odpraviti, treba je samo uveljaviti zakone, za katere se je »Slovenec« o kresu l. 1935 tako zelo navduševal.

Umrli je s. Snedic Janez, doma iz Sred. Bele, kateri je bil zaposlen v »Semperitu« vse dotlej, dokler ga ni proletarska bolezen — tuberkuloza onesposobila za delo. Bil je vester član strokovne organizacije in dalj časa tudi naročnik našega lista. Pogreba se je udeležilo lepo število delavstva iz »Semperita«. Pokojnik zapušča ženo in 3 nepreskrbljene otroke. Naše sožalje.

Ekspozitura Borze dela je začela poslovati s 15. januarjem. Lokal ima v »Delavskem domu« v dosedanjih prostorih JSZ. Brezposelni naj se sedaj prijavljajo naravnost pri Borzi dela, ki uraduje od 8. do 14. ure.

Volitve obratnih zaupnikov v »Semperitu« so bile s strani banske uprave preložene na 12. februarja. Zakaj so bile volitve v zadnjem trenutku preložene, ni znano. O tem se delavstva niti ni moglo pravočasno obvestiti, vsled tega so zastoni prihajali na volišče.

Proti »beli kugi« se zopet veliko rolni raz prižnec. Tudi lokalni klerikalni listič iadikuje nad to »boleznijo«. Njihova pobožna želja je, da bi družine štele vsaj do 6 otrok, če že ne 12. Kako naj mali človek s svojim zaslužkom to številno družino preživi in spravi otroke do eksistence, to vprašanje seveda za njih ni aktualno. Gospodom pa priporočamo, da se tudi sami prično žegniti in skrbeti za naraščaj. Kar z dobrim zgledom naprej!

Važno predavanje se je minulo nedeljo vršilo pod okriljem SDSJ na »Stari pošti«. Predaval je tajnik D. Z. s. Uratnik, o novi uredbi Borz dela, o pravicah do podpore, o direktnih in indirektnih davkih. Pri razlagi o davkih je zlasti nazorno prikazal kako zelo je delavstvo pri plačevanju davkov prizadeto. Obisk predavanja bi bil lahko boljši. Da tega ni bilo, je krivda tudi v tem, da ni bilo nič razglašeno.

Tezno pri Mariboru

Stujska »Vzajemnost« je gostovala s »Tremi vaškimi svetniki« na Teznu, tezenska »Vzajemnost« pa pripravila gostovanje v Mariboru.

Ruše

Občni zbor podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije se bo vršil v sredo, dne 27. t. m. s pričetkom ob 17. uri v gostilni Magdič. Poročal bo tudi centralni tajnik s. Jakomin iz Ljubljane. Člani, udeležite se občnega zbora polnoštevilno. — Odbor.

re p. n. naslova pa taki gospodarski ukrepi v Ptuj niso mogoči.

Prosimo zato p. n. naslov, da nemudoma podvzame vse potrebne korake za najetje omenjenega posojila v čim večjem znesku in izvedbo akcije kakor gori navedeno in v smislu predmetne uredbe.

O čarovnicah, čarovniških procesih in o sežiganju čarovnic bo predaval pri »Vzajemnosti« v delavski dvorani ta četrtek, dne 27. januarja ob 8. uri zvečer zgodovinar dr. Vladimir Travner, ki je že s svojim zadnjim predavanjem osvojil zanimanje našega delavstva. Priporočamo tudi drugim, da se udeležijo zanimivega zgodovinskega predavanja.

60 let ima Oton Župančič

Marsikdo kuje verze, pravih pesnikov pa je malo. Eden izmed njih je Oton Župančič. Postavljamo ga lahko prav blizu Prešerna. Je pa med njima velik razloček. Poezija Prešerna, občudovalca klasične antike in novodobne renesance, spominja na skrbno gojeni gaj z lavorjem in cipresami, z nimfami in škrtati, Župančičeva poezija pa sliči domačemu, belokranjskemu, vrtiču s poljskimi cveticami, z brajdo in senčno lipo, ki se pod njo tako prijetno sanjari. Oba pa sta nedosežena mojstra in oblikovalca slovenskega pesništva.

Črna pri Prevaljah

Kulturna prireditev »Vzajemnosti«

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« vabi na svojo kulturno prireditev, katero priredi na Svecnico, dne 2. februarja v dvorani s. Knez-Kruec, s pričetkom točno ob pol 4. uri popoldne z znižano vstopnino; vsi sedeži po Din 4. Spored: Govorilni zbor: »Noč«. Predavanje: »Človek in knjiga«, predava s. Logar. Socialna igra v 1 dejanju »Odpuščen«, deklamacije in tamburiranje. — Ker je vstopnina nizka, podprite z obiskom svojo kulturno organizacijo. Prireditev se vrši točno, vsled kasnejše kino predstave. — Družnost!

Pobrežje pri Mariboru

Kranjčev »Skedenj« na odru pobrežke »Vzajemnosti« je bila zelo uspela vprizoritev. Igralci so se vidno potrudili. Glavna vloga Senice je bila v dobrih rokah, želeli bi le v njegovih monologih malo več realističnega poudarka, ponekod je bil malce preveč monotono blebetav. Od ostalih vlog so bili prav dobri Martin in Andrej, deloma tudi Marjana. Ostali pa kažejo dobro podlago, da se znajo še izoblikovati v dobre igralce. Posebno pa moramo pohvaliti dobro, realistično odsko inscenacijo, ki jo je omogočil tudi prostran Renčev oder. Taka skednja ne bi mogla opremiti nobena okoliških »Vzajemnosti«, ker imajo premajhne odre. Še več takih predstav.

Radvanje

Ali nal se res pogreznemo v blatu. Za novo delavsko četrt se nihče ne briga. Na ulicah je blata, da človek obtiči v njem. Občina bi temu nedostanku lahko odpravila, ako bi bila navozila na cesto ves gramoz, ki je bil v to svrhu kupljen. Toda tega ni storila niti l. 1936, niti l. 1937. Spričo take cestne politike je potem lahko delati prihranke, prebivalci naše revne četrti pa naj utočimo v blatu. Vaščan.

Ali je bilo kmetom pod grofi res boljše, kot dandanes? Zadnjič so gospodje nekega kmečkega društva imeli sestanek, na katerem je neki gospod iz Maribora ganljivo govoril o težavah naših kmetov in se povzpelo do trditve, da je kmet pod grofi živel boljše, kot pa živi dandanes. To je seveda malo verjetno, ker so se kmetje upirali baš radi tega, ker se jim je slabo godilo in v vrhu tega so bili še sužnji. Tako pripovedovanje more imeti samo en namen, da se kmeta prepriča, da svoboda ni prvo, ampak poslednje, po čemer bi se človeku lahko tožilo in da naj se torej kmetje odrečejo svobodi, pa bodo živeli »dobro«, kot pod grofi. S takimi pridigami ne boste uspeli, tudi kmet uvideva, da izhaja vse zlo od tod, ker ni svobode in da je zato svoboda prvo, ne pa zadnje, kar državljan mora zahtevati. Poslušalec.

Vuhred

Le redkokdaj se iz našega kraja oglašimo v »Delavski Politiki«, kar pa nikakor ne pomeni, da bi se pri nas ne godile krivice. Nasprotno, morda so redkokdaj delavci tako hudo izkoriščani, kakor pri nas, saj prejemajo nekateri lesni delavci za težko in nevarno delo komaj po Din 15 mezde na dan, delati pa morajo po 12 do 14 ur v akordu. — Minulo nedeljo se je tudi pri nas vršilo predavanje o socialni zakonodaji in pomenu delavske strokovne organizacije, ki pa ni bilo tako obiskano, kakor bi bilo želeli. Naš zaupnik je prejel obvestilo šele v soboto zvečer, ko se je vrnil iz oddaljenega kraja, kjer je čez teden zaposlen, zato ni bilo mogoče izvršiti potrebne agitacije. Kolikor nas je bilo na predavanju, pa smo bili vsi še bolj kakor doslej uverjeni, kako potrebna nam je izobrazba. Poročal je s. Jelen iz Maribora in je bilo končno tudi sklenjeno, da se bo v kratkem vršilo tako predavanje v Marenbergu. Priglasilo se je tudi nekaj novih naročnikov na »Delavsko Politiko«. Naša naloga pa bo, da bomo pridivali še naprej novih naročnikov. — Družnost!

Velenje

Šaleški akademiki so priredili 2. januarja v »Rudarskem domu« koroški večer. Na sporedu je bil referat o položaju koroških Slovencev pod režimom Schuschnigga. Slovenci nimajo ne politične in ne kulturne svobode, še manj enakopravnosti. Izgledi za Slovence niso rožnati; v vprašanju podporanja naših narodnih manjših si moramo

ga jezika. Oba, ukoreninjena sicer v domačih tleh, imata obrnjen pogled preko ozkih narodnostnih mej v kraljestvo človeštva. Še en razloček je med njima: Prešeren je dosegel priznanje in slavo šele po smrti, Župančič pa je že ob življenju od vseh strani priznan in spoštovan. Zato se skoro nekoliko ženiramo, ko se pridružujemo tropu njegovih častilcev. Želimo mu zdravja in veselja; sitnosti in težav, ki jih ima pri upravljanju svojega eraričnega podjetja, ga pa tudi naše želje ne bodo rešile.

biti složni. Referat ter koroške narodne pesmi je občinstvo živahno aklamiralo. Udeležba je bila zelo lepa.

Zahvala. Ob priliki prebriske izgube našega predobrega očeta, se najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. Zlasti se zahvaljujem stavitelcem iz Ljubljane za spremstvo in venec, del. pev. društvu »Solidarnost« v Kamniku za ganljive žalostinke, delavstvu tovarne Knaflič v Kamniku za številno spremstvo in venec ter vsem ostalim darovalcem cvetja.

Breže Viktor, sin.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Književnost

Angelo Cerkevnik: Ovčar Runo. Ilustriral Rudolf Ravnik. Izdala Mladinska matica v Ljubljani. — Našim čitateljem znani pisatelj A. Cerkevnik je nedavno izdal mladinsko knjigo »Ovčar Runo«, za katero je prejel pri Mladinski matici prvo književno nagrado. To je povest o psu: toplo in pristransko pisana zgodba lepega ovčarja Runa, polna realnega življenja in pri tem tako prijetno romantična. Runo je doma v svobodnih bosenskih planinah; nesrečno ujetništvo ga privede v Zagreb, kjer se mu godi prav dobro. Pa ne more pozabiti svojega starega gospodarja in prelestne svobode na planinah ter pobegne od gosposkih ljudi proti daljnemu, preprostemu domu. Težavno je njegovo potovanje, polno nevarnosti in neprimlik, ki jim srečno uide in prispeje zopet nazaj k staremu pastirju Mišku in njegovim ovčkam. — Hrepenenje po svobodi je pisatelj vdahnil prikupnemu in razumnemu kučku, zakaj danes je težko govoriti in še težje pisati o svobodi. Povest je prepletena s človečanskimi etiko in je obenem očitke sedanjemu človeštvu, ki prepojeno s civiliziranošću premnogokrat ustvarja zdravemu, prirodnemu razumu nepojmljiva naziranja in razmere. — Kakor da je pisatelj za trenutek podvomil nad človeštvom in mu je ževal s svojo nepokvarjeno naravo najbližje bitje na svetu. Dejanje se razvija naravno, nepristransko, ves čas zanimivo; večkrat je povest prav napeta in jo moraš prebrati do konca. Etični momenti prihajajo kakor sami od sebe in v tem je velika vzgojna vrednost knjige. — Cerkevnikov jezik je enostaven, jasn, njegovo pripovedovanje živo, prav privlačno za mlade ljudi in za vsakega. Knjigo jeokusno in prav primerno ilustriral Ljubo Ravnik in jo toplo priporočamo. Cena 8 Din.

Dr. Živko Topalović: »Razvoj kapitalističnega gospodarstva«, založilo »Osvobodjenje«. Beograd. Knjeginje Zorke ul. 19. Cena Din 4. — Razmotrivač o vprašanju ali se more smatrati, da je bila kriza, ki je začela l. 1929., poslednja, je dala pisatelju povod, da razpravlja načelno o vzrokih, ki izzovejo gospodarske krize in o vzrokih, ki imajo za posledico ublaženje in premaganje krize. Opisuje razvoj od prosperitete (gospodarskega napredka) do krize in od krize do prosperitete, prikazuje v jedru normalni razvoj kapitalističnega gospodarstva. Iz zadnjega poglavja razprave je jasno razvidno, da je poslednja kriza bila samo ena izmed normalnih cikličnih kriz. Brošura je pisana zelo jasno in pregledno. — Priporočamo jo vsakomur, kdor količkar razume srbohrvaščino in obvlada cirilico.

Književnost

VABILO na

PETI REDNI OBČNI ZBOR

Konzumne zadruge za Ljubljano in okolico r. z. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Jerneja cesta št. 39a, ki se bo vršil v petek, dne 11. februarja 1938 ob pol 8. uri zvečer v restavraciji Gorenjski kolodvor na Medvedovi cesti št. 8, s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika, 2. poročilo načelstva, 3. predložitev bilance, 4. poročilo nadzorstva, 5. sprememba pravil, 6. volitev načelstva, 7. volitev nadzorstva, 8. razno.

Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži.

Nadzorstvo. Načelstvo.

Za zaposlitev 300 delavcev gre

Pred poravnavo pri Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani.

V soboto je bil pred okroglim sodiščem v Ljubljani poravnalni narok z upniki Strojnih tovarnen. Po pojasnilih dr. Vavpotiča je glasovalo za poravnavo 92 upnikov, 36 pa proti poravnavi. Med temi je bilo 28 inozemskih upnikov, 6 pa domačih. — Med domačimi je tudi ljubljanska

občina. Poravnava nudi 40 odstotna plačila v enem letu. Če se poravnava odobri, je upati, da prične obrat poslovati, dočim bi se to v slučaju konkurza težko zgodilo. — Za delavstvo je ustavev tega obrata težak udarec, ker gre za več kakor 300 delavcev.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Poljski balet Parnell Mnogo reklame je vzbudilo med meščani živo zanimanje za ta baletni ansambl. Dva večera je bila hiša nabito polna, ploskanja in občudovanja obilo. Kdor je pričakoval v plesnih izvajanjih umetniška doživljaja, je bil razočaran; zakaj čiste umetnosti je bilo v programu bolj malo. Tisti pa, ki so prišli po zabavo, so je bili deležni v obilni meri. Balet se odlikuje po sijajni akrobatiki in je v plastičnih plesih najmočnejši v groteski. V »Maskah« je Zizi Kalama uveljavila svoj posnemovalni talent in je ustvarila z občudovanja vredno enostavnostjo najrazličnejše groteskne ka-

rakteristike znanih osebnosti. Dobro je bila tudi vprizorjena »Nevihla« z Eugenijo Grabiszewsko in Tadeuszem Sutynskim. — e

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«

v Mariboru, Koroševa 8

kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila.

Delavski pravni svetovalec

Pokojnina gozdnega in lovskega čuvaja (Pišce)

Vprašanje: Na nekem veleposestvu sem bil uslužben kot gozdni in lovski čuvaj in me je pokojninski zavod pred leti kot takega zavaroval. Službodajalec se je pritožil zoper odlok pokojninskega zavoda in je s pritožbo uspel, tako da je bilo moje zavarovanje razveljavljeno. Ali lahko še sedaj naknadno dosežem zavarovanje??

Odgovor: Druga stopnja, t. j. banska uprava, na katero se je Vaš delodajalec pritožil, je očividno smatrala, da Vi niste vršili takšnih poslov, ki bi Vas po zakonu zavezovali k zavarovanju pri Pokojninskem zavodu. Zoper odločbo banske uprave bi se lahko Vi pritožili na ministrstvo, enako pa tudi Pokojninski zavod. Sedaj pa, ko je odločba postala že pravomočna, ne morete doseči, da bi Vas zavod ponovno zavaroval, ako vršite še vedno iste posle. Navadni gozdni in lovski čuvaji v ostahem niso zavezani k pokojninskemu zavarovanju.

Zdravljenje zavarovanca po zasebnem zdravniku (Celje)

Vprašanje: Zavarovan sem pri OUZD. Moja hčerka je zbolela in jo je zdravil zdravnik OUZD brez uspeha, nakar sem vzel zasebnega zdravnika, ki je ozdravil otroka tekoma par dni. Ali lahko zahtevam od OUZD povračilo stroškov zasebnega zdravnika in zdravlil, ki jih je ta predpisal?

Odgovor: Če ste brez pristanka OUZD poklicali zasebnega zdravnika, ne morete od OUZD zahtevati plačila teh stroškov, razen če morete dokazati nujnost Vašega postopka. Napravite tozadevno prošnjo na OUZD in jo razložite v vseh podrobnostih.

Baraka na tujem svetu (Ruše)

Vprašanje: Dal sem zarubiti svojemu dolžniku leseno barako, ki jo je bil postavil na mojem svetu in se je baraka na dražbi prodala. Kupec se je ob priliki dražbe zavezal, da bo poravnal ostanek izvršilnih stroškov, ker izkupiček, dosežen na dražbi, ni zadostoval za njihovo pokritje. Kupec te obljube ni držal in mi sodišče odteguje za plačilo preostalih stroškov od moje plače, dočim je kupec dal barako v najem in prejema najemnino. Kaj je storiti?

Odgovor: Če Vam je kupec obljubil, da bo poravnal ostanek izvršilnih stroškov, ga lahko iztožite za vsoto, ki je bila od Vas iztirjana. Nadalje lahko tožite kupca na odstranitve barake z Vašega sveta, če mu niste izrecno dovolili, da sme baraka tam ostati.

Zavarovanje za slučaj smrti (Litija)

Vprašanje: Pri neki zavarovalnici sem imel zavarovano svojo mater za slučaj smrti. Sedaj ko je mati umrla, mi je zavarovalnica poslala pobotnico, katero moram podpisati, nakar prejmem zavarovalnino. Vendar mi je zavarovalnica odtegnila 20%. Ali upravičeno?

Odgovor: Pogledati morate zavarovalne pogoje in pravila zavarovalnice, iz katerih bo razvidno, kaj Vam sme zavarovalnica odtegniti.

MALI OGLASI

Naši čitatelji! Kupite najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragž

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakupi.

Priporočila se

ŠPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom L.L.L.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava, bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE, šivalne stroje, otroške vozičke popravljajo dobro in po kulantnih cenah znana trdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.